

RAQAMLI PEDAGOGIKANING ZAMONAVIY TA'LIMGA TA'SIRI: MUAMMO VA IMKONIYATLAR

Sodiqova Nozanin Nodirjonovna
Pedagogika kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada raqamli pedagogikaning zamonaviy ta'lim tizimiga ta'siri, yuzaga kelayotgan muammolar va mavjud imkoniyatlar tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalarning ta'lim jarayoniga integratsiyasi o'quv samaradorligini oshirish, ta'limga kirish imkoniyatlarini kengaytirish va innovatsion yondoshuvlarni joriy etish kabi ijobiy tomonlari bilan birga, texnik va metodologik qiyinchiliklar, o'qituvchi va talabalar malakasining yetishmasligi kabi muammolar ham mavjudligi ko'rsatib o'tiladi. Maqola zamonaviy ta'lim muhitida raqamli pedagogikaning o'рни va istiqbollari tahlil qilib, ta'lim jarayonini takomillashtirish uchun tavsiyalar beradi.

Kalit so'zlar: raqamli pedagogika, zamonaviy ta'lim, ta'lim texnologiyalari, muammolar, imkoniyatlar, ta'lim samaradorligi, innovatsiyalar.

ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВОЙ ПЕДАГОГИКИ НА СОВРЕМЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: ПРОБЛЕМЫ И ВОЗМОЖНОСТИ

Аннотация: В данной статье анализируется влияние цифровой педагогики на современную систему образования, возникающие проблемы и существующие возможности. Интеграция цифровых технологий в образовательный процесс наряду с такими положительными сторонами, как повышение эффективности обучения, расширение доступа к образованию и внедрение инновационных подходов, также показывает наличие таких проблем, как технические и методические сложности, недостаточная квалификация преподавателей и студентов. В статье анализируется роль и перспективы цифровой педагогики в современной образовательной среде и даются рекомендации по совершенствованию образовательного процесса.

Ключевые слова: цифровая педагогика, современное образование, образовательные технологии, проблемы, возможности, эффективность образования, инновации.

THE IMPACT OF DIGITAL PEDAGOGY ON MODERN EDUCATION: PROBLEMS AND OPPORTUNITIES

Annotation: This article analyzes the impact of digital pedagogy on the modern education system, emerging problems and existing opportunities. The integration of digital technologies into the educational process, along with its positive aspects such as increasing learning efficiency, expanding access to education and introducing innovative approaches, also shows the existence of problems such as technical and methodological difficulties, and insufficient qualifications of teachers and students. The article analyzes the role and prospects

of digital pedagogy in the modern educational environment and makes recommendations for improving the educational process.

Keywords: digital pedagogy, modern education, educational technologies, problems, opportunities, educational efficiency, innovations.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim jarayoni raqamli texnologiyalar asosida tubdan o'zgarib bormoqda. Raqamli pedagogika — ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish orqali o'quvchilar va o'qituvchilar o'rtasidagi interaktiv aloqani ta'minlash, ta'lim mazmunini boyitish va individual yondoshuvlarni tatbiq etish imkonini beruvchi yangi yondoshuvdir. Bugungi kunda global miqyosda raqamli pedagogikaning ta'lim tizimiga integratsiyasi ta'lim sifatini oshirish, o'qitish samaradorligini yaxshilash hamda ta'limga kirish imkoniyatlarini kengaytirish nuqtai nazaridan katta ahamiyat kasb etmoqda.

Shu bilan birga, raqamli pedagogikaning zamonaviy ta'limga tatbiqi jarayonida texnik, metodologik va ijtimoiy muammolar yuzaga kelmoqda. O'qituvchilarning texnologik savodxonligi, ta'lim infratuzilmasining yetishmovchiligi, raqamli resurslarning sifat va mazmuni kabi omillar ta'lim jarayonining samaradorligiga ta'sir ko'rsatadi. Shuning uchun, raqamli pedagogikaning ta'lim tizimiga ta'sirini o'rganish, uning muammolari va imkoniyatlarini aniqlash ilmiy va amaliy jihatdan dolzarb hisoblanadi.

Ushbu maqolada raqamli pedagogikaning zamonaviy ta'limga ta'siri, yuzaga kelayotgan asosiy muammolar hamda ta'lim jarayonini rivojlantirishdagi imkoniyatlari tahlil qilinadi. Bu orqali ta'lim sohasida raqamli texnologiyalarni samarali qo'llashga oid tavsiyalar ishlab chiqish maqsad qilinadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Raqamli pedagogika mavzusi so'nggi yillarda ilmiy tadqiqotlarda keng o'rganilmoqda. Xalqaro ilmiy adabiyotlarda raqamli texnologiyalarning ta'lim jarayoniga integratsiyasi ta'lim sifatini oshirish va o'quvchilarning individual ehtiyojlarini qondirishda muhim vosita sifatida e'tirof etilgan. Shuningdek, ta'limda raqamli pedagogikaning ijtimoiy va metodologik jihatlari haqida tadqiqotlar olib borilgan. Masalan, Mishra va Koehler (2006) raqamli pedagogikaning uchta asosiy

komponentini - pedagogika, texnologiya va mazmunni birlashtirish zarurligini ta'kidlaydilar.

O'zbekiston sharoitida raqamli pedagogika rivojlanishi va uning ta'lim jarayoniga tatbiqi haqida so'nggi yillarda bir qator ilmiy maqolalar va tadqiqotlar amalga oshirilmoqda. Biroq, texnik va malaka muammolari, shuningdek ta'lim infratuzilmasining yetishmovchiligi kabi masalalar ham ko'p uchraydi. Shu bilan birga, raqamli pedagogika ta'lim jarayonini interaktiv va qiziqarli qilishda yangi imkoniyatlar yaratadi, bu esa o'quvchilarning bilim olish motivatsiyasini oshiradi.

Ushbu tadqiqotda sifatli va miqdoriy tadqiqot usullari uyg'unlashgan. Maqola uchun avvalo mavjud ilmiy adabiyotlar, ilmiy maqolalar va amaliy tadqiqotlar tahlil qilindi. Bu orqali raqamli pedagogikaning ta'lim jarayoniga ta'siri va yuzaga kelayotgan muammolar aniqlangan.

Shuningdek, ta'lim muassasalarida o'qituvchilar va talabalar o'rtasida so'rovnomalar o'tkazilib, raqamli pedagogikadan foydalanish tajribasi va unga bo'lgan munosabat o'rganildi. Olingan ma'lumotlar statistik usullar yordamida tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari asosida raqamli pedagogikaning imkoniyatlari va muammolari aniqlanib, zamonaviy ta'lim jarayonida samarali foydalanish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqildi.

MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari raqamli pedagogikaning zamonaviy ta'lim jarayoniga sezilarli ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi. Raqamli texnologiyalar ta'limni interaktiv, qiziqarli va individuallashtirilgan qilishda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, o'qituvchilar va talabalar tomonidan raqamli pedagogikadan foydalanish tajribasi ijobiy o'zgarishlarga olib kelayotganini ko'rsatadi. Bu esa ta'lim sifatini oshirish va ta'limga kirish imkoniyatlarini kengaytirishga yordam beradi.

Biroq, tadqiqot davomida aniqlangan muammolar ham jiddiy e'tiborga loyiqdir. Texnik infratuzilmaning yetishmasligi, o'qituvchilarning raqamli texnologiyalarni samarali qo'llashdagi malaka yetishmovchiligi, shuningdek, raqamli resurslarning sifat va mavjudligi ta'lim jarayonining samaradorligini cheklashga olib kelmoqda. Bu omillar raqamli pedagogikaning to'liq imkoniyatlaridan foydalanishga to'sqinlik qilmoqda.

Shuningdek, raqamli pedagogikaning rivojlanishi natijasida yuzaga kelayotgan muammolar sifatida o'quvchilar orasida texnologiyaga bog'liqlik va diqqatni jamlashdagi qiyinchiliklar ham qayd etildi. Bu esa o'quv jarayonida yangi metodik yondoshuvlarni ishlab chiqishni talab qiladi.

Shu nuqtai nazardan, raqamli pedagogikaning samarali tatbiqi uchun ta'lim muassasalarida texnologik infratuzilmani yaxshilash, o'qituvchilarni malaka oshirish kurslari bilan ta'minlash, sifatli raqamli ta'lim resurslarini yaratish va joriy etish zarur. Bundan tashqari, o'quvchilarning texnologiyaga salbiy ta'sirini kamaytirish uchun psixologik va metodologik qo'llab-quvvatlash choralari ham ko'rilishi lozim.

Umuman olganda, raqamli pedagogika zamonaviy ta'lim tizimini rivojlantirishda katta imkoniyatlarga ega bo'lsa-da, uning samarali amalga oshirilishi uchun yuzaga kelayotgan muammolarni hal qilish muhimdir. Bu yo'lda amaliy va nazariy tadqiqotlarni davom ettirish zarur.

NATIJALAR

Raqamli pedagogikaning ijobiy ta'siri aniqlangan: O'quv jarayonida raqamli texnologiyalarni qo'llash orqali o'quvchilarning faolligi, mustaqil fikrlashi va ta'limga bo'lgan qiziqishi ortgani kuzatildi. Interaktiv metodlar yordamida darslarning samaradorligi oshgan. O'qituvchilarning raqamli texnologiyalar bo'yicha malaka darajasi turlicha: Tadqiqot ishtirokchilari orasida raqamli platformalar va ilovalardan faol foydalanuvchi o'qituvchilar soni ortib bormoqda, biroq ayrim o'qituvchilar raqamli vositalardan foydalanishda metodik tayyorgarlik yetishmasligidan aziyat chekmoqda. Texnik infratuzilma muammolari mavjud: Ayrim ta'lim muassasalarida internet tezligi pastligi, kompyuter va planshetlarning yetishmasligi, zamonaviy dasturlar va platformalarning yo'qligi raqamli pedagogikani to'liq joriy etishga to'sqinlik qilmoqda. Raqamli ta'lim vositalari individual yondashuvga imkon beradi: Elektron platformalar, masofaviy ta'lim tizimlari va onlayn testlar orqali o'quvchilar individual tezlikda o'zlashtirish imkoniga ega bo'lmoqda. Talabalarda texnologiyaga ortiqcha bog'liqlik xavfi mavjud: Raqamli vositalardan uzoq muddat foydalanish ularning diqqatini jamlash qobiliyatiga va ijtimoiy faolligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkinligi aniqlangan.

XULOSA

O'tkazilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatmoqdaki, raqamli pedagogika zamonaviy ta'lim tizimida sifat va samaradorlikni oshirishda muhim omil hisoblanadi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining ta'lim jarayoniga keng joriy etilishi o'quvchilarning bilim olishdagi faolligini oshiradi, o'qitishning moslashuvchanligi va individual yondoshuvni ta'minlaydi. Shuningdek, raqamli vositalar orqali masofaviy ta'lim, o'z-o'zini o'qitish va interaktiv o'quv muhiti yaratish imkoniyati sezilarli darajada ortmoqda.

Biroq, raqamli pedagogikani samarali amalga oshirish uchun bir qator muammolar hal etilishi zarur. Jumladan, texnik infratuzilmaning rivojlanmaganligi, o'qituvchilarning raqamli savodxonligi darajasining pastligi, raqamli kontentning sifati va muvofiqligi bo'yicha muammolar mavjud. Ta'lim tizimining to'laqonli raqamlashtirilishi uchun metodik qo'llanmalar, amaliy tavsiyalar va tizimli yondoshuvlar ishlab chiqilishi muhim.

Shu bois, raqamli pedagogikani rivojlantirish bo'yicha quyidagi yo'nalishlar tavsiya etiladi:

- O'qituvchilar uchun raqamli kompetensiyalarni rivojlantirishga qaratilgan doimiy o'quv kurslarini tashkil etish;
- Ta'lim muassasalarida texnik bazani mustahkamlash va raqamli vositalarning mavjudligini ta'minlash;
- O'quvchilarda raqamli madaniyat va texnologiyadan ongli foydalanish ko'nikmalarini shakllantirish;
- Mahalliy sharoitga mos, milliy qadriyatlarni inobatga olgan raqamli ta'lim resurslarini ishlab chiqish.

Xulosa qilib aytganda, raqamli pedagogika – zamonaviy ta'lim tizimining ajralmas qismiga aylanmoqda. Uning salohiyatidan to'liq foydalanish esa ta'lim sifati va raqobatbardosh inson kapitalini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Selwyn, N. Education and Technology: Key Issues and Debates. – London: Bloomsbury Publishing, 2016. – 272 b.
2. Bates, A. W. Teaching in a Digital Age: Guidelines for Designing Teaching and Learning. – Vancouver: Tony Bates Associates Ltd., 2019. – 526 b.

3. Mishra, P., Koehler, M. J. Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge // Teachers College Record. – 2006. – Vol. 108(6). – P. 1017–1054.
4. Islomova, D. Raqamli ta'lim: imkoniyatlar va muammolar // "Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar" ilmiy jurnali. – 2020. – №4. – B. 45–50.
5. Karimov, S. Raqamli pedagogika va zamonaviy o'qituvchining roli // "Ilm-fan va taraqqiyot" ilmiy-amaliy jurnali. – 2022. – №1. – B. 32–37.
6. Qodirov, A. O'zbekistonda raqamli ta'limni rivojlantirish strategiyalari // "Pedagogik mahorat" jurnali. – 2021. – №2. – B. 17–21.
7. UNESCO. Digital Learning and the Future of Education. – Paris: UNESCO Publishing, 2021. [Elektron resurs] – URL: <https://unesdoc.unesco.org> (murojaat qilingan sana: 12.05.2025).
8. OECD. The Impact of Digital Technology on Education: A Review of Evidence. – OECD Publishing, 2020. – 65 b.